

Sijoittajan neutraali verotus / osakesäästötili

Nykyinen sidottu pitkäaikaissäästötili

Pitkäaikaissäästötili (PS-tili) tuli markkinoille 2010. Luonnollinen henkilö voi hankkia lisäturvaa eläkevuosiin sijoittamalla PS-tilin kautta talletuksiin, julkisen tai monenkeskisen kaupankäynnin kohteena oleviin osakkeisiin (myös listautumisannit ok), julkisyhteisön liikkeeseen laskemiin tai takaamiin joukkolainoihin tai rahasto-osuuksiin (lähinnä UCITS-rahastot).

PS-sopimuksen voi tehdä palvelua tarjoavan talletuspankin, rahastoyhtiön tai sijoituspalveluyrityksen kanssa. PS-sopimuksessa säästäjä maksaa palveluntarjoajalle rahasuorituksia eli muuta omaisuutta ei voi siirtää PS-tilille. PS-sopimuksen säästövarat voidaan siirtää ilman välittämiä tuloveroseuraamuksia toiselle palveluntarjoajalle.

PS-tilin kautta sijoittava saa verovähennyksen enintään 5 000 euron sijoituksesta vuodessa (eli verovähennyksen suuruus korkeintaan 1500 - 1700 euroa vuodessa pääomatuloveroprosentista riippuen). PS-tilin sisällä saatavista koroista, osingoista ja luovutusvoitoista ei makseta veroa. Nostettaessa tililtä varoja säästäjä maksaa sen hetkisen pääomatuloveroprosentin mukaisesti koko nostosummasta veroa. Mahdolliset luovutustappiot vaikuttavat verotukseen vasta maksuhetkellä.

PS-tilien tilastointi lopetettiin vuonna 2014 tilien heikon suosion vuoksi. Heikkoon suosioon syynä oli erityisesti se, että varat on vaikea saada tililtä (sidottu säästäminen) ja se, että nostoikärajaa muutettiin korkeammaksi (ylempi eläkeikä, alun perin alempi eläkeikä). Nostoikärajaan tehtyjen muutosten lisäksi pääomatuloveroprosentin korottaminen kasvatti pelkoa tulevista lainsäädäntömuutoksista ja tämä vähensi halukkuutta sidottuun eläkesäästämiseen.

PS-tiliä oli Suomessa Suomen Pankin tilastoinnin mukaan vuoden 2010 lopussa 9811 kpl (tileillä varoja 10,7 miljoonaa euroa), vuonna 2011 määrä lähes kaksinkertaistui ollen 18 644 kpl (23,9 miljoonaa euroa), vuonna 2012 saavutettiin tilien huippumäärä 28 629 kpl (47,2 miljoonaa euroa) ja vuonna 2013 tilien määrä hieman laski ollen 27 824 kpl (tileillä varat kasvoivat ja olivat 74,5 miljoonaa euroa). Tämän jälkeen tilastointi lopetettiin.

Lyhyt kansainvälinen vertailu: Ruotsi, Norja, Tanska, Viro ja Latvia

Ruotsin ISK-tili (Investeringsparkonto)

ISK otettiin Ruotsissa käyttöön vuonna 2012. Kyseessä on henkilöasiakkaan sijoittamista helpottava sijoitustili, jolle voi säästää käteistä, osakkeita, rahasto-osuuksia tai muita arvopapereita.

Sijoitusten tuottoa, myyntivoittoa tai osinkoja ei veroteta erikseen tilillä eikä nostettaessa. Laskennallisesta pääomasta (kapitalunderlag) maksetaan jatkuvaa, vuosittaista veroa. Vuonna 2017 esimerkiksi 100 000 kruunun laskennallisesta pääomasta vero lasketaan seuraavasti: $100\,000 \times 1,40\% \times 30\% = 420$ kruunua eli 0,42 % p.a.

ISK-tilien määrä on tuplaantunut vuosittain vuosien 2012-2015 välillä. 31.12.2016 ISK-tiliä oli yhteensä jo 2 227 827 kpl. Ensimmäisenä vuotena eli vuonna 2012 tilejä avattiin 222 664 kpl.

Norja

Osakesäästötili (Aksjesparekonto) otettiin käyttöön 1.9.2017. Vähimmäissijoitus on NOK 10 000 (n. 1 000 EUR). Osakesäästötili on tarkoitettu osakkeille ja osakerahastoille. Tilin sisällä luovutusvoittoa ei veroteta vaan tältä osin verotus tapahtuu vasta tililtä nostettaessa (27 % vero voitosta).

Tanska

Ruotsin-mallin mukaista osakesäästötiliä (Aktiesparekonto, ASK) selvitetään. Osakesäästötili otettaisiin käyttöön vuonna 2019. Maksimisijoitus on DKK 500 000 (n. EUR 67 000). Tililtä veloittettaisiin Ruotsin tyyliin vuosittainen vero (1,25 %) pääomasta, ei veroa voitoista tai tililtä nostettaessa.

Viro

Sijoitustili otettiin käyttöön jo vuonna 2011. Verotus tapahtuu vasta tililtä nostettaessa (20 % vero voitosta, osinkoja ei lasketa voittoihin).

Latvia

Harkinnassa on Viron sijoitustilin tapainen ratkaisu. Ehdotus on mukana vuoden 2018 budjettiehdotuksessa.

Sijoitustuotteiden verotus Suomessa

Nykytilanne: Sijoitusrahastot ja sijoitusvakuutukset (ei-sidottu säästäminen)

Luonnollisen henkilön sijoittaessa varojaan sijoitusrahastoihin (lähinnä UCITS) tai sijoitusvakuutuksiin, ei instrumentin sisälle tulevia osinkoja ja luovutusvoittoja veroteta niiden syntymishetkellä vaan verotus tapahtuu vasta henkilön nostaessa varoja.

Sijoitusrahastoista tehtävien nostojen katsotaan sisältävän sekä alkupääomaa että tuottoa (jos on syntynyt) ja pääomatuloveroa maksetaan tuotosta. Sijoitusvakuutuksista puolestaan katsotaan ensin nostettavan sijoitettu pääoma (ei veroa), sitten vasta tuotto (josta pääomatulovero maksetaan).

Näin sijoitusrahastojen ja sijoitusvakuutusten verokohtelu on yhtenäinen verotuksen lykkääntymisen osalta, mutta eroaa sen osalta tulkitaanko ensin nostettavan vain alkupääoma vai jatkuvasti myös mahdollista tuottoa.

Tuleva tilanne: Sijoitustuotteiden neutraali verotus

Tavoitteena tulisi olla samanlainen verokohtelu eri sijoitusmuodoille. Tällä hetkellä suorat osakesijoitukset eivät saa lykkääntymiskohtelua vaikka muilla luonnollisten henkilöiden yleisesti käyttämällä sijoitusinstrumenteilla tämä on käytäntönä. Euroclearin tilaston mukaan reilu 800 000 luonnollista henkilöä omistaa Suomessa pörssiosakkeita. Finanssiala ry:n arvion mukaan lähes miljoona suomalaista omistaa rahasto-osuuksia.

Pörssiosakkeiden verokohtelun yhdenmukaistaminen tarkoittaisi helpoimmillaan osakesäästötilin luomista. Näin jatkossa keskeisiä sijoitusmuotoja olisivat ainakin osakesäästötili, sijoitusrahastot ja sijoitusvakuutukset. Näiden ryhmien osalta peruseriaatteena tulisi olla, että vero maksetaan vasta nostettaessa. Tässä menettely tulisi yhtenäistää.

Sijoitustuotteiden verokohtelun yhtenäistäminen auttaisi myös jatkossa mahdollisten uusien sijoitustuotteiden syntyessä niiden verokohtelun päättämistä. EU-tasolla valmisteltava yleiseurooppalainen eläketuote (PEPP), voi esimerkiksi tuoda markkinoille uusia tuotteita, jotka mahdollisesti sijoittuvat jonnekin sijoitusrahaston ja eläkevakuutuksen väliin. Mikäli Suomessa olisi yhtenäinen tapa verottaa sijoitustuotteita, voisi kyseistä mallia soveltaa mahdollisiin uusiin sijoitustuotteisiin.

Kansainvälisten vaihtoehtojen soveltuminen

Ruotsin malli, jossa veroa maksetaan hallinnointipalkkion tapaan sijoitetusta pääomasta, ei vastaa suomalaista käytäntöä. Näemme tässä myös poliittisen riskin liittyen veroprosentin tulevaan tasoon. Suomessa tapana on ollut verottaa tuottoa. Tuoton verottaminen kohtelee eri sijoittajia reilummin, näin tappioita tehnyt sijoittaja ei päädy maksamaan veroa alkupääomastaan.

Norjan malli on lähellä suomalaista käytäntöä, pääomatuloveroa maksetaan vasta varoja nostettaessa syntyneestä tuotosta.

Nähdäksemme PS-tili tarjoaa hyvän pohjan osakesäästötilille. Hyödyntämällä olemassa olevaa lainsäädäntöä pohjana, voidaan uusi sääntely tehdä haluttaessa nopeasti.

ESITYS

Sijoitustuotteiden neutraali verotus / peruseriaatteet

Esitämme sovellettavaksi sijoitustuotteiden verotuksessa lähtökohtana sijoitusrahastojen nykyistä verokohtelua. Osingoista ja luovutusvoitoista ei maksettaisi veroa niiden syntymishetkellä. Nostoja tehtäessä maksettaisiin tuotosta veroa. Mikäli tuoton sijaan olisi syntynyt tappiota, tämä olisi nostettaessa verotuksessa vähennyskelpoinen. Tätä verokohtelua sovellettaisiin sijoitusrahastojen lisäksi sijoitusvakuutuksiin ja tulevaan osakesäästötiliin sekä lähtökohtana myös muihin vastaaviin sijoitustuotteisiin.

PS-tilin kehittäminen / PS-tili ja osakesäästötili

Jatkossa säästämistili tulisi jakaa kahteen osaan, jotka olisivat sidottu (PS-tili) ja ei-sidottu (osakesäästötili).

PS-tili edustaa sidottua eläkesäästämistä. Sijoittamista kannustetaan verovähennyksellä. Euromääräinen vuosiraja sijoituksille, joista verovähennyksen voi saada, on 5 000 euroa. Sidotun säästämisen osalta ainoa muutos, jota esitämme nykyiseen PS-tiliin, on nostoikärajan palauttaminen lakisääteisen eläkkeen alempaan eläkeikään (henkilö voisi aloittaa nostot päästyään eläkkeelle).

Osakesäästötili edustaisi ei-sidottua säästämistä. Lainsäädännöllisenä pohjana voidaan pitää nykyistä lakia sidotusta pitkäaikaisesta säästämisestä, josta on poistettava sidotun säästämisen elementit. Keskeiset muutokset PS-tiliin verrattuna olisivat seuraavat: ikärajan poisto, 5000 euron vuosirajan poistaminen ja verovähennyksestä luopuminen, nostettaessa vain tuottojen verottaminen (ei koko pääoma kuten nyt, käytännössä sijoitusrahastojen verokohtelu, tappiot vähennyskelpoisia nostettaessa).

Mikäli PS-tiliä käytetään osakesäästötilin lainsäädännöllisenä pohjana, voidaan sijoitusinstrumenttien valikoima pitää samana kuin PS-tilillä. Pidämme kuitenkin tärkeimpänä sitä, että sijoituskohteena ovat ainakin julkisen tai monenkeskisen kaupankäynnin kohteena olevat osakkeet (+listautumisannit kuten PS-tilillä), koska näihin kohdistuu tällä hetkellä laajan osakesäästäjäjoukon ongelmaksi kokema epäneutraali kohtelu.

Osakesäästötilien edullisen kustannusrakenteen varmistamiseksi on tärkeää, että lakiin sisältyy nykyisen PS-tilien tapaan mahdollisuus vaihtaa palveluntarjoajaa helposti ilman välittämiä verovaikutuksia.

Osakesäästötilillä olevien osakkeiden osalta äänioikeuden tulee säilyä säästäjällä. Näin osakesäästötili on aito vaihtoehto nykyisille 800 000 osakesäästäjälle. Tämä on ero verrattuna sijoitusrahastoon ja sijoitusvakuutukseen. Sijoitusrahastossa palveluntarjoaja tekee sijoituspäätökset ja äänioikeus on palveluntarjoajalla. Sijoitusvakuutuksessa säästäjä voi halutessaan tehdä sijoituspäätökset, mutta äänioikeus on palveluntarjoajalla. Osakesäästötilillä säästäjä tekee sijoituspäätökset ja äänioikeuden tulee säilyä säästäjällä.

Keskeinen osa kansankapitalismia on äänivalta. Kotitaloudet omistavat noin viidenneksen Helsingin pörssin yhtiöiden osakkeista. On keskeistä, että tämä äänivalta säilyy kotitalouksilla eikä siirry palveluntarjoajille. Tarkoitus on tuoda osakesäästötilin avulla osakesäästäjä verotuksellisesti neutraaliin asemaan verrattuna rahasto- tai vakuutussäästäjään, tekemättä merkittävää yhteiskunnallista muutosta, jossa äänivalta yhtiökokouksissa siirtyisi pois kotitalouksilta.

Osakesäästötilin etu verrattuna suoraan osakesäästämiseen on se, että sijoituspäätökset tehtäisiin tilirakenteen sisällä ajattelematta verovaikutuksia. Tällä hetkellä osakesäästäjät (800 000 suomalaista) omistavat keskimäärin vain vähän yli kolmen yhtiön osakkeita. Osakemyyntejä vältetään, koska myynti laukaisee luovutusvoittoverotuksen. Osakesäästötilin sisällä säästäjä voisi vaihtaa sijoituskohteita eli hajauttaa sijoituksensa paremmin. Tämä alentaisi säästäjän riskiä ja mahdollisesti johtaisi parempiin tuottoihin. Myös osinkojen uudelleen sijoittaminen olisi mahdollista eli osakkeenomistajan näkökulmasta yhtiön omien osakkeiden takaisinosto ja osingonmaksu olisivat veroneutraaleja vaihtoehtoja. Pidämme tätä hyvänä.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksessä esitetään osakesäästötilin osalta lykättyä verotusta. Mikäli uusi osakesäästötili olisi suosittu, alussa osingoista ja luovutusvoitoista saadut verot tilapäisesti alentuisivat hetkellisesti. Verokertymä kuitenkin palaisi nopeasti, koska kyseessä ei ole sidotun säästämisen muoto, vaan nostoja voidaan tehdä jatkuvasti. Nostoja tehtäessä maksettaisiin veroja. Koska pörssiosingot ovat 85 prosenttisesti pääomatuloveron alaisia ja nostettaessa veroa maksettaisiin pääomatuloveron mukaan (100 prosenttisesti), olisi verokertymä tältä osin suurempi.

Esityksellä ei nähdä olevan pitkän aikavälin fiskaalisia vaikutuksia. Esityksen uskotaan lisäävän kotitalouksien varallisuutta, jolloin suuremmat tuotot johtaisivat suurempaan verokertymään.

Lopuksi

Pidämme sijoitustuotteiden neutraalia verotusta tärkeänä tavoitteena. Esitämme sijoitusrahastojen nykyisen verokohtelun ulottamista myös sijoitusvakuutuksiin ja tuleviin osakesäästötiliäihin. Luonnollisesti verokohtelun soveltuvuuteen liittyvät yksityiskohdat ja mahdolliset erikoistilanteet täytyy sijoitusvakuutusten osalta käydä läpi.

Tällä hetkellä pörssiosakkeiden verotus on muita sijoitustuotteita ankarampaa. Osakesäästötilin avulla on mahdollista päästä neutraaliin verokohteluun säilyttäen osakesäästämisen kannalta tärkeät tunnuspiirteet.

[Lisäys 31.8.2018: Esityksen sisältö PPT-muodossa.](#)